

**БУРЯДАЙ ГҮРЭНЭЙ
ДЭЭДЭ ЁУРГУУЛИ
80 ЖЭЛЭЙНГЭЭ
ОЙЕ УГТАБА**

9 Н.

**ЖЭЛЭЙ
ЭРХИМ
ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ**

8 Н.

Национальная библиотека
Республики Бурятия
МЕСТНЫЙ
ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛАР

Эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

Буряад ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

Бүгэдэ арадай сонин

2012 оной октябриин 4 Четверг
№ 39 (21887) (802)
Намарай дунда шарагшан тахья харын 19 гарагай 5
www.burunen.ru

Буряад хэлэнэй үдэрнүүдые угтуулан

Владимир БУЛДАЕВ: "ТҮҮХЭЭЭ, ТҮРЭЛ ХЭЛЭЭЭ ДЭЭРЭ ҮРГЭЭЛ!"

БҮГЭДЭ БУРЯАД АРАДАЙ, элдэб үндэнэ яһатанай хугжэлтэдэ гуримшуулагданхай, тон таарама уг удхатай республикымнай Правительствын, Арадай Хуралай үндэнэн политикын аша нүлөө тон ехэ гээд тэмдэглэхээр байна. Үндэнэ яһатан хоорондын эб нүхэсэл, амгалан байдал олгогдоо,

тиихэдэ элдэб арадуудай, этническэ бүлэгүүдэй этно-соёл хугжөөхэ зорилготойгоор найн эрхэ байдал тогтоогдоо, олон тоото үндэнэн-соёлой түбүүд байгуулагдаа. Республикымнай Арадай Хуралай Регионууд хоорондын, үндэнэтэнэй асуудалнуудай, залуушуулай политикын, ниитын болон шажан мургэлэй

нэгэдэлнүүдэй талаар хорооной түрүүлэгшэ, Бүгэдэ буряадуудай үндэнэн соёл хугжөөлгын эблэлэй (ВАРК-ын) президент, "Единая Россия" партиин Буряадай эмхиин ниитын приёмнын хүтэлбэрилэгшэ, политолог Владимир Романович БУЛДАЕВАЙ оруулһан хубита ехэ, бээлүүлһэн ажал хэрэгүүдын го-

ритой байна гэжэ хаяхан, сентябрь нара соо Росси гүрэнэймнай үндэр шагналай – Хари Барисаанай орденой барюулагдаһан баярта үйлэ хэрэг гэршэлнэ бшуу.

Үргэлжэлэлын **7 Н.**

БУРЯАД ОРОНДО ХЭБЛЭГДЭНЭН НОМ ГЕРМАНИДА УЛАСХООРОНДЫН ҮЗЭСХЭЛЭНДЭ ТАБИГДАХАНЬ

Буряадай номой хэблэлэй түүхэдэ түрүүшынхией баримтата-публицистическэ туужа "Ногооной багша" гэнэн ном Франкфуртска уласхоорондын номой үзэсхэлэн-яармагта ("Word Book-2012") дэбжүүлэгдэхэ.

Энэ хадаа бурханһаа үгтэнэн бэлигтэй үзэлшэн, эмшэн, аргашан, лама Нимбу Сосоров тухай, тэрэнэй сугтаа нүхэсэһэн, хажуудан ажаһууһан хүнүүдэй ханамжануудһаа бүридэһэн ном болоно. Номой сангай дугуйланай үеэр Үндэнэтэнэй номой санда бэлэг болгон геройн хубүүн, "Дхарма" хүмын хүтэлбэрилэгшэ Нимажаб Илюхинов 100

ном бэлэглэнэн байна. Эсэгийнгээ ёһо заншалые тэрэ наринаар сахиха ябадаг, хэнэн ашыень үргэлжэлүүлдэг, Буряад оронойнгоо ниитын ажал хэрэгтэ шармайн хабзадаһанай түлөө Россиин нигүүлэсхы сэдхэлэй жасын "Нэрэ хүндэ ба аша туһын" медалаар шагнагдаһан юм.

Соёлма БАЙМИНОВА.

Октябриин 5 - Багшын үдэр

“АЛДАРТА БАГШЫНГАА ҮЛЗЫ ХЭШЭГ АРЬБАДХАЖА...”

Россиин Федерациин Габьяата багша Дулма Батуевна УЛЫМЖИ-ЕВА 90 наһанайнгаа табсан дээрэ гараба. Хүндэтэ багшяа тэбхэр ойгоор, багшын хайндэрөөр, Наһатайшуулай хайндэрөөр хургажа гаргаһан хурагшадайнь, суг хүдэлһэн нүхэдэйн, нютагаархидайнь зүгһөө үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Дулма Батуевна 1922 ондо Ноёхойной сомоной Булаг хууринда түрэнэ байна. Бага наһанһаа эхэ, эсэгһээ гээгдэжэ, үхибүүн наһаяа үншэн хэнзэ үнгэргөө юм. Нютагайнгаа 7 жэлэй хургуули дүүргээд, Цэрэн Батуевич ахаяа дахажа, Даша-Цэрэн дүүгээ дахуулжа, эрдэмэй харгыгаар гэшхэлээ бэлэй.

1947 ондо багшын институт дүүргээ. Дулма басаганай оюутан байха наһанһаа, эдэби хэзэтэй, оролдосотой тулань Буряадай Комсомолой Обком холын Ахын аймагай комсомолой I секретаряар ажаллахыень эльгээһэн байна. Тэндэ хүдэлөөд, түрэл Сэлэнгынгээ аймаг ерээ бэлэй. Энэ залуухан наһандаа сэбэрхэн, зоотехник мэргэжэлтэй Галсан Ламажатович Гармаевтай хуби заяагаа бүхэ зангилаа мэтээр холбожо, 2 хүбүүд, 1 басаганай эжы аба боложо, ан-бун жаргажа хуугаа юм.

Дулма Батуевна бүхы наһаяа биологи, химиин оньһонуудтай нютагайнгаа үхибүүдые танилсуулан ябаа бэлэй. Хэшээл бүхэниинь һонирхолтойгоор үнгэрхэ, элдэб янзын лабораторно, практическая хүдэлмэри хэжэ, биологиин хэшээлнүүдтэ плакат, гербаринууды хэрэглэжэ, мание (1960 онуудта) микроскопоор хүдэлүүлжэ, ехэтэ һонирхуулдаг хэн. Хэшээлһээ гадуур кружок эмхидхэжэ, һонин, һонин химиин үзэгдэлнүүдые харуулдаг бэлэй. Нилээхэн олон шабинарын эдэ хэшээлнүүдтэ дурлаһан байха.

Дулма Батуевна сагаан наһаатай, хайхан сэдхэлтэй, үхибүүдтэ шангааршые

дуугарангүй, хүн бүхэндэ адляар хандан байдаг бэлэй.

Ноёхойнойгоо 7 жэлэй хургуулида 1958-59 онуудаар үйлэдбэрийн бригада эмхидхэжэ, Цороон хууринда тахяагай ба нугаһанай дальбараанууды харууһалдаг бэлэй. Хожомынь, 60-аад онуудаар Хёлгынгоо эрьедэ Зургаан-Дэбэдэ ехэ гэгшын огород тарижа, зундаа бидэ, 6-7-дохи классай хурагшад, харууһалжа, намартаа баян ургаса хуряажа абаад, колхозойнгоо склад соо тушаадаг нэмди. Бидэнээ багшамнай урмашуулжа, салин үгүүлээд, Улаан-Үдэ экскурсида абаашадаг хэн. Түрүүшынхией город ошоһоноо хэзээдэшые мартадаггүйб.

Дулма Батуевна ажалдаа ехэл шадмар бэрхэ, гүрэнэйшые, ниитыншые ажалда шармайн оролсодог, юмэн бүхэндэ шадалаараа оролдожо хабаададаг байгаа. Иимэл хадаа һуралсалай талаар директорэй орлогшоор томилогдоһон байгаа. Бишые багшатаяа хамта хүдэлжэ, методикын талаар нилээхэн хургаал, заабари абаһан байна.

Коммунист партиин гэшүүн боложо, тэрэ сагай эрилтээр яһала ажал хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Нэгэтэ бэшэ хургуулингаа профкомой болон партийна бүлгэмэй секретаряар һунгагдадаг хэн. Шанга эрилтэнүүдые партиингаа гэшүүдтэ табижа, ажал хүдэлмэриэ абьяастайгаар ябуулдаг байгаа. Олохон комсомол үхибүүдтэ зууршалга үгэжэ, партиин гэшүүд болгодог байгаа.

Багшын лэ ашаар эрдэмтэй, хургаалтай болонобди, хүмүүжэнэбди. Богдо Зонховын «Боди мүрэй зэргэдэ» гэнэн зохёолдо багша хүнэй бээдээ шэнгээһэн 10 заршам бии. Багша хүн номгон тайбан, зөөлэн, тэсэбэритэй, баян хэлэтэй, эрдэмтэй, энэрхы сэдхэлтэй, хүлисэхэ, үйдхаргүй олон абьяастай байха ёһотой. Эдэ хайхан заршам РСФСР-эй габьяата багша Дулма Батуевна хүсэд дүүрэнээр дүүргэһэн хүн

зураг хараад, хэһэн ажалтайнь танилсан гарадаг юм. Арад зоннойнгоо ёһо заншал, уг гарбал, бүхы арадайнгаа аман зохёол, заншалта хургаалнуудтай мүнөө үеын залуушуулые танилсуулха гэнэн хүсэлтэй юм. Тиимэл хадаа өөрөө 1993 ондо аймагай конкурсно хабаадажа, “Эгээл хүндэтэ хүгшэн эжы” гэнэн нэрэ зэргэдэ хүртөө хэн.

Мүнөөшые түрэл хургуулингаа ажабайдалаар һонирхожол байдаг. Манай нютагта шэнэ хургуули баригдажа, 2011 ондо ашаглалда оруулагдаа. Энэ хургуулин барилгада өөрынгоо хубитаяа

бовь Галсановна республикын налогово хиналтын таһагые эрхилдэг. Зун болоходо, түрэл Ноёхондоо ерээжэ, арюун агаарарнь амилад, Булаг тоонтодоо ошожо мүргөөд бусадаг юм.

Аба эжынгээ гуламта сахиха байһан Бадма-Цырен хубүүниинь түрэл хургуулидаа ажалай багша, Марина бэринь, хадам эжынгээ мэргэжэлтэй, баһа биологи-химиин багша юм. Ехэ хубүүн Баатарын эртэхэнэ энэ дэлхэйтэй хахасаа хэн. Екатерина Дамбуевна бэринь ехэ хубүүнэйнь гуламта тахижа эжыдээ ерээжэ, мэндэнь мэдээд ошодог юм.

гээшэ гэжэ бодогшоб.

Дулма Батуевна 1977 ондо наһанайнгаа амаралтада гараашые һаа, эльгээ тэбэрин миин байгаагүй. Нютагайнгаа музей даажа абаад, гоё һайнаар таһаг таһагаарнь илгэжэ шэмэглээ бэлэй. 10 жэлэй хугасаа соо музейгээ даажа ябахандаа, “Арадай музей” гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөөгөө. Мүнөө үеын багашуул музейдэ ороходоо, элинсэг хулинсагуудайнгаа фото-

оруулһан байна. Аймагаймнай гулваа, хурагшань Н.Д.Бадмаев багшяаа урижа, “Сэхэ утаһаар” Буряад Республикын толгойлогшо В.Наговицынтай хөөрэлдүүлжэ, барилгые урагшалуулһан байха.

Үндэр наһанай дабаан дээрэ гараашые һаа, багшамнай үнөөхил сарюун, задарюун зандаа, хонгёо хоолойтоёо, хурса ухаантайгаа Улаан-Үдэ хотодо Люба басагантаяа гурбан зөөлэниие эдлэжэ хуудаг. Лю-

Дулма Батуевна дүрбэн аша зээнэртэй, гурбан гушатай, тэдэнэйнгээ жаргал хаража, баясажа хуудаг юм.

Алдарта багшынгаа үлзы хэшэг арьбадхажа, арад зондоо туһатай ябахые оролдогшо Галина БАДАРЕВА, багшын ажалай ветеран, Буряад Республикын габьяата багша, Россиин гэгээрэлэй отличник.

Гончик Банзаргашеевич ГОМБОВОЙ дурасхаалда

ЭХИН ЕХЭ БАГШАМНАЙ (1923-1988)

хадаа ном бэшэгтэ дуратай хэн.

Хориин дунда хургуули дүүргэһээр, ажалда ороһон байгаа. Буряадай багшанарай училищида хажуугаарнь һуралсажа, мэргэжэлээ олоод, 28 жэлэй туршада (1949-1977) Анаагай эхин хургуулиие толгойложо ябаһан, эхин хургуулин директорээр ажаллажа, нютагай үхибүүдтэ багшань болоһон габьяатай.

Дайнай һүүлэй хүшэр жэлнүүдтэ (1946-1949) Гончик Банзаргашеевич Хориин районой прокуророй туһалагшаар курсанууды дүүргээд ажаллаһан юм. Тиибэшые, багшынгаа ажалда тэхэрихэ бодолын диилэһэн байна. Табисуураараа багша ябаха хубитай хүн гэжэ бүгэдэ зон хэлсэдэг, илангаяа шабинарын багшяаа үндэр

дээрэ хүндэлжэ, Эхин ехэ багшамнай гэжэ мартангүй дурсажа ябадаг.

Гончик Банзаргашеевич ниитын ажал хэзээдэшые орхёогүй: олон жэлдэ Анаагай совхозой 3-дахи отделениин партийна хүтэлбэрилэгшэ байһан юм. Тэрэ үеын хүнгэн бэшэ ушар үйлэнүүдтэ нютагайн зон – нүхэдыньшые, түрэлхидыньшые – элдэб туһа, дэмжэлтэдэн түшэглэн ерэдэг хэн.

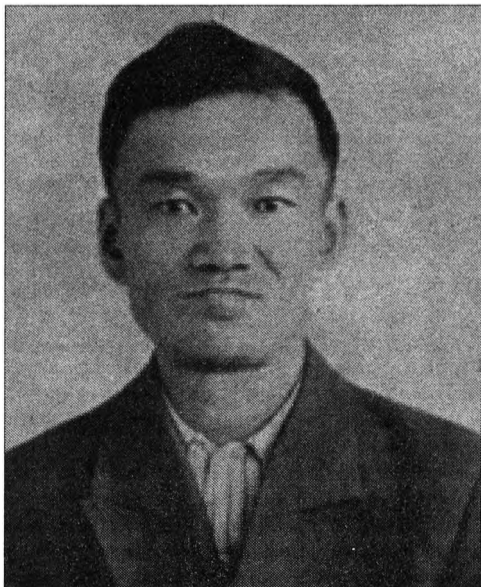
Гончик Банзаргашеевич гэр бүлээ һайн хайханаар абажа ябаа, мүнөө үхибүүдынь Буряад орондоошые, Россиин хото нютагуудааршые нэрэтэй солотой ажаллана. Үхибүүдээ хүмүүжүүлхэдээ, хэһэн хэрэгтээ оролдосотойгоор хандаха, эрдэмэй ямаршые һалбарыда хамжажа, бодол хайтай, мэдээс үргэн зон боложо

ябаха арга шадалын олгоһон юм.

Мүнөөдэ Гончик Банзаргашеевичэй замаар ошоһон үри үхибүүдынь бии: Буряадай гүрэнэй университеттэ, Россиин академиин Сибириин таһагай Буряадай түбтэ болон хургуулинуудташые ажаллана. Үхибүүд болон ашанарайнь дунда эрдэмэй кандидадууд бии.

Гончик Банзаргашеевичэй үхибүүд болон ашанарын, хургажа гаргаһан шабинарын Анаагай хургуули түгэсхэгшэ Та бүгэдэниие энэ жэлэй октябриин 6-да Хориин районой Анаа тосхондо үнгэргэгдэхэ Гончик Банзаргашеевич Гомбоевой Дурасхаалай үдэшэдэ доро дохин уринабди.

Эмхидхэлэй комитет.

Гончик Банзаргашеевич ГОМБОВЕВ 1923 ондо Хориин районой Улаан-Одон хууринда Банзаргашеев Гомбын бүлэдэ түрэнэ юм. Бага наһанһаань бишыхан Гончик һонюушархуу, һүбэлгэн

Понедельник, 8

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ДОБРОЕ УТРО', 'КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА', 'ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ', etc.

«РОССИЯ 1»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'УТРО РОССИИ', 'ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО', '1000 МЕЛОЧЕЙ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'СОБАЧЬЯ РАБОТА', 'ДЕВЧАТА', 'ВЕСТИ +', etc.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ЕВРОНЬЮС', 'НАБЛЮДАТЕЛЬ', 'УРОКИ РИСОВАНИЯ', etc.

ТНТ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ', 'ВСЯ БУРЯТИЯ. ПОГОДА', 'НОВОСТИ ШОПИНГА', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'РОГА И КОПЫТА: ВОЗВРАЩЕНИЕ', 'ЖЕНСКАЯ ЛИГА', 'М/Ф «ГНОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА»', etc.

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ЗУРХАЙ', 'ВКУСНО', 'В ТЕМЕ. ЛУЧШЕЕ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ', 'ЗУРХАЙ', 'ГЛАВНОЕ ЗА НЕДЕЛЮ', etc.

СТС

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'НОВЕЛЛЫ ГИ ДЕ МОПАССАНА', 'СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ', 'ЭПОХА. ЛЮДИ И СОБЫТИЯ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include '6 КАДРОВ', 'АМЕРИКАНСКИЙ НИНДЗЯ', 'ТЕХНИЧЕСКИЙ ПЕРЕРЫВ', etc.

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'НТВ УТРОМ', 'ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА', 'ОБЗОР', etc.

5 КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include '1000 МЕЛОЧЕЙ', 'САМОМ ГЛАВНОМ', 'КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ', etc.

Вторник, 9

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ДОБРОЕ УТРО', 'КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА', 'ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ', etc.

«РОССИЯ 1»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'УТРО РОССИИ', 'ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО', '1000 МЕЛОЧЕЙ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!', 'ПРЯМОЙ ЭФИР', etc.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ЕВРОНЬЮС', 'НАБЛЮДАТЕЛЬ', 'УРОКИ РИСОВАНИЯ', etc.

ТНТ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС', 'ПОГОДА', 'УТРЕННЕЕ ШОУ «ТЭЦ-3»', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ОЗОРНЫЕ АНИМАШКИ', 'ПЛАНЕТА ШИНА', 'РОГА И КОПЫТА: ВОЗВРАЩЕНИЕ', etc.

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ЗУРХАЙ', 'ВКУСНО', 'В ТЕМЕ. ЛУЧШЕЕ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ЕВРОМАКС. ОКНО В ЕВРОПУ', 'ЗУРХАЙ', 'НОВЕЛЛЫ ГИ ДЕ МОПАССАНА', etc.

СТС

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ЭПОХА. ЛЮДИ И СОБЫТИЯ', 'ЗУРХАЙ', 'ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include '6 КАДРОВ', 'МЕСТНОЕ ВРЕМЯ НА СТС-БАЙКАЛ', etc.

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'НТВ УТРОМ', 'ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА', 'ОБЗОР', etc.

5 КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include '1000 МЕЛОЧЕЙ', 'САМОМ ГЛАВНОМ', 'КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ', etc.

Среда, 10

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ДОБРОЕ УТРО', 'КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА', 'ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ', etc.

«РОССИЯ 1»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'УТРО РОССИИ', 'ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО', '1000 МЕЛОЧЕЙ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!', 'ПРЯМОЙ ЭФИР', etc.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'ЕВРОНЬЮС', 'НАБЛЮДАТЕЛЬ', 'УРОКИ РИСОВАНИЯ', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include '22.25, 02.55 АСАДЕМИА', 'КРАСУЙСЯ, ГРАД ПЕТРОВ!', etc.

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Programs include 'БОЛЬШОЙ ФЕСТИВАЛЬ РНО', 'ЖИЗНЬ ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫХ ИДЕЙ', etc.

Буряад хэлэнэй үдэрнүүдые угтуулан

Владимир БУЛДАЕВ:

“ТҮҮХЭЭ, ТҮРЭЛ ХЭЛЭЭ ДЭЭРЭ ҮРГЭЭЛ!”

Жэл бүри заншалта болоһон Буряад хэлэнэй үдэрнүүдтэй дашарамдуулан, Арадай Хуралай тусхай комитедэй түрүүлэгшэ, ВАРК-ын президент, Кабанскын аймагай Корсаково тоонтотой Владимир Романовичтай найхан уулзажа, уншагшадайнгаа зүгһөө хани халуун амаршалгаяа хүргэһэн, ажалайнь намтараар, уг унгарнь, түрэл арадтаа зорюулжа байһан ажал ябуулгаарнь бонирхоһон байнабди.

- Владимир Романович, арадаа нэгдүүлһэн, Агада энэ зун болоһон “Алтаргана” найндэрэймнай үедэ олондо соносхогдоһон Россиин Гүрэнэй шагнал Танда үгэхэ Зарлиг тухай мэдээсэл баясуулаа һэн... Танаа олон тоото уншагшадайнгаа, дэлхэйн олон зүгтэ ажаһуудаг буряад зонингоо үмэнһөө үндэр шагналаартнай халуунаар амаршалнабди!

- найн даа. Арадай Хуралай тусхай комитедтэ хүдэлхэ үедөө үндэһэн политикын хуулига ёһоор бэелүүлэгдэхын, түрэл арадайнгаа хэлэ, соёл, түүхэ, ёһо заншал хэргээхэ хэрэгые хуулинуудта журамшуулхын түлөө оролдонобди. Буряад хэлэ хүгжөөлгын программа (“Сохранение и развитие бурятского языка 2011-2014 годы”) бэелүүлхэ зорилготойгоор ВАРК-ын съезд, бусад зүблөөнүүдые, “дүхэриг шэрээнүүдые”, һонин һонин үдэшэнүүдые, найндэрнүүдые үнгэргэнэбди. Заншалта болоһон “Алтарганын”, Сурхарбаанай, Сагаалганай үедэ хаа-хаанагүй ажаһуудаг буряадууд ёһо заншалаа хэргээнэ. Россида, Казахстан-

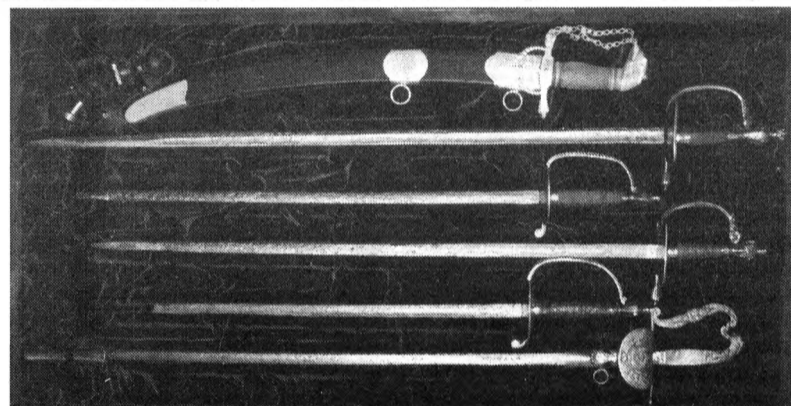
да, Монголдо, Хитадта ажалладаг угсаатанаа түрэл хэлэнэй ёһо заншалнууд тухай методическа хэрэгсэлнүүдээр хангаха гэжэ оролдонобди. “Буряад үнэнэй” 90 жэлэй ойдо Буряад хэблэлэй фестивал, энэ Сагаалгандаа бүхэдэлхэйн ёохор (флеш-моб) Интернетдэй аргаар “Буряад үнэн” Хэблэлэй байшантай суг үнгэргөөбди. Анха түрүүшынхиейэ Залуушуулай Сагаалган эмхидхэгдээ, энэ зунай “Алтарганын” үедэ соёл, ёһо заншалнай дэлгэрээ, хэргээгдээ. Буряад хэлэнэй найндэрэй үедэ ВАРК-ын эмхидхэдэг түрэл арадайнгаа дуунуудай “караоке” олониие бонирхуулдаг, эрхимүүдыеень гарай бэлэгээр шагнадагбди. Оперно театрай хажууда октябриин 19-дэ, 20-до энэ конкурсоо үнгэргэхэбди. Россиин Түүхын жэлдэ түүхээ, уг унгаря, арадайнгаа ёһо заншал бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хүсэлтэйбди.

- Владимир Романович, танай угта буряад арадаа дэмжэһэн мэдээжэ зон байгаа гэжэ мэдэнэбди...

- Урданайнгаа юумэ, уг удхаа мэдэхэ зон хадаа ерээдүйн харгы замтай гэжэ һанадагбди. Эхымни талаһаа элинсэг хулинсагууд соомнай олон тайшаанар (бүхэли династи) байһан юм. 1827 ондо Хамаган Дамбуев Байгал-Хударин Степной дүүмын тайшаа байһан юм. Тэрэнэй удаа хүбүүниинь Заяхан Хамаганов ахамад тайшаа болоо, удаань Иван Заяханов тайшаагай тусаалда ороо. Тиигэжэ далаад жэлэй хугасаа соо ахамад тайшаанар байжа, буряад арадаа дэмжээ юм. 1884 ондо Завадовский фотографой буулгаһан фото-зураг дээрэ (дээдэ талын зураг) ахамад тайшаа Заяхан Хамаганов

Иван хүбүүнтээ, хажуудань Модогоев бөө Б.Мандархан туһалагшатаа оронхой, энэ фото-зурагаа гэр бүлөөрөө хадагалжа ябадагбди. Миний эжы Софья Хусаевна Иван Заяхановай басаган юм. Тиихэдэ ахамад тайшаа Хамаган Дамбуевай, мүн Хударин Степной дүүмын тамганууд, ахамад тайшаа Заяхан Хамагановай (1832-1864) нэлмэ (мүнгэн кортик), тиихэдэ Хамаган Дамбуевай (1827-1853), Заяхан Хамагановай (1852-1854), Иван Заяхановай (1880-1883), Илья Заяхановай (1896-1898) шпиганууд (доодо тээхи зураг) хадагалагданхай байдаг юм. Түрэл арадаа үргэһэн түрэл түгтмөөрөө, уг унгаряа бидэ булта омогорходогбди. Үндэр шагналда хүртэһэн баяртай ушартамни угаймнай удха, арадаймнай дэмжэл-

гэ найн аша нүлөө үзүүлээ гэжэ сэгнэн, саашадаашье ажал хэрэгүүдэ арад зонингоо соёл, хэлэ бэшэг, түүхэ хэргээгдээ зорюулха хүсэлтэйб...

- Владимир Романович, арадтаа аша туһатай ажалдатнай амжалта,

ажабайдалдатнай зол жаргал хүсөөд, түрэл арадайнгаа түүхэ, соёлые хэргээхэ хэрэгтэ шармайн зорихыетнай хүсэе!

Бэлигма ОРБОДОЕВА хөөрэлдөө хэбэ.

2012 оной республиканска найндэрэй – Буряад хэлэнэй үдэрэй хэмжээ ябуулгануудай түсэб

ҮНГЭРГЭГДЭХЭ САГ	ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД	ҮНГЭРГЭГДЭХЭ ЭМХИНҮҮД	ХАРЬУСАЛГАТА ЗОН
Октябриин 8-һаа 22 хүрэтэр	Буряад хэлэ үзэдэг нурагшадай дунда сочинени бэшэлгэ	Республикын олонийтэ-һуралсалай эмхинүүд	РБ-гэй һуралсалай болон эрдэмэй министерство, аймагуудай, хотын һуралсалай эмхинүүд
Октябриин 8-һаа 22 хүрэтэр	нурагшадай, оюутадай, хүүгэдэй саадай хүмүүжэмэлнүүдэй дунда уран уншалгаар конкурс	Республикын олонийтэ хүүгэдэй саадуудта, вузуудта...	РБ-гэй һуралсалай болон эрдэмэй министерство, аймагуудай болон хотын һуралсалай ба соёлой эмхинүүд, вузууд, ссузууд
Октябриин 8-һаа 22 хүрэтэр	Улаан-Үдэ хотын хэлэ мэдэхэ зоной турнир	Олонийтэ һуралсалай албан зургаанууд	Улаан-Үдэ хотын һуралсалай комитет
Октябриин 22-һоо 26 хүрэтэр	Буряад хэлэнэй долоон хоног (амяараа программатай)	РБ-гэй Үндэһэн номой библиотекэ	РБ-гэй Соёлой министерство
Октябриин 15-һаа 17 хүрэтэр	Поэзиин үдэшэ	Вузууд, ссузууд	РБ-гэй һуралсалай болон эрдэмэй министерство
Октябриин 19-һөө 20 хүрэтэр	Буряад дуунуудай караоке	Ленинэй үйлсэ (оперно театрай фонтанай дэргэдэ)	ВАРК
Октябриин 25	“Буряад хэлэн” гэхэн электронно номоор турнир	Буряадай 1-дэхи лицей-интернат	РБ-гэй һуралсалай болон эрдэмэй министерство
Октябриин 26	Буряад хэлэнэй үдэртэ зорюулагдаһан найндэр	Х.Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театр	РБ-гэй Толгойлогшын болон РБ-гэй Правительствын захиргаан, РБ-гэй Соёлой министерство

АЖАГЛАЛТА: “Буряад хэлэнэй үдэр” гэхэн республиканска найндэр аймагуудта, поселенинүүдтэ, эмхинүүдтэ тусхай

түсэбөөр үнгэргэгдэнэ. Буряад хэлэнэй үдэр мүн энэл үедэ Забайкалийн хизаарта (Агын Буряадай округто), Эрхүүгэй областьдо

(Усть-Ордагай Буряадай округто), тиихэдэ Москва, Санкт-Петербург, Томск, Новосибирск, Якутск хотонуудай Буряадуудай үндэһэн-соёлой

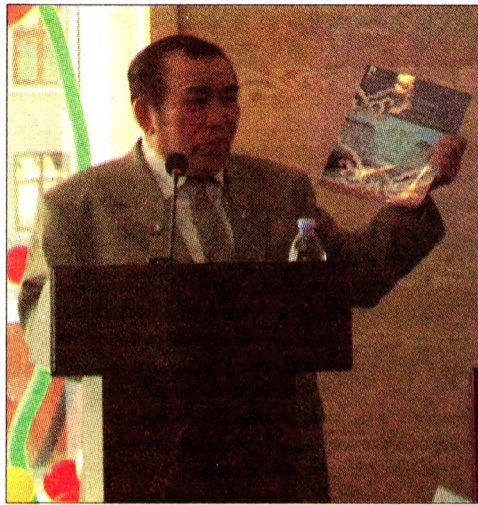
түбүүдтэ эмхидхэгдэнэ. Мэдээсэлэй телефонууд: **21-31-40, 21-32-37.**

Номой найндэртэ болоһон хөөрэлдөөн

ТҮРЭЛ ХЭЛЭЭ ТҮХӨӨН САХИЯЛ!

"17-дохи номой дугуйлан" гэхэн хэмжээ ябуулгын шугамаар Үндэһэн номой сангай дэргэдэ журналист, СССР-эй, РСФСР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн, Буряад Республикын, Россиин Федерациин ба Агын Бурядай тойрогой соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТОВЭЙ зохёһон номуудтай танилсуулга үнгэрөө.

Бата-Мүнхэ Жигжитович "Бурядай залуушуул" газетын корреспондентээр журналистын ажал эхилһэн юм. Эндээ 12 жэлэй туршада оршуулгын таһагта хүдэлһэн, 2 жэлэй туршада Бурядай телевиденидэ ажаллаад, "Буряад үнэн" газетын корреспондентээр мүнөөшье болотороо хүдэлдэг.

Бата-Мүнхэ Жигжитович өөрынгөө зохёһон номууды дэлгээ. Журналистын хүнгэн бэшэ ажалда ябахандаа, хэдэн олон статьянууды бэшэбэшье, тон ехэ томо зохёолнууды бэшээгүйб, - гэжэ тэрэ хэлээ. Бурядаар хэблэгдэһэн олон номууды редактор Бата-Мүнхэ Жигжитович заһажа, хэблэлдэ бэлдэлсэдэг байһан. Тон өөрын бэшэһэн хоёр ном: 2006 ондо хэблэгдэһэн "Зоной зол заяан", 2009 ондо хэблэгдэһэн "Алтан тоонтын магтаал" гээд олоной анхарал татаа. Эдэ номууд "Бэлиг" хэблэлээр гаргагдаа.

Бата-Мүнхэ Жигжитовичтэй суг хамта журналистын замай эхиндэ "Бурядай залуушуул" газетэдэ ажаллаһан Евгений Голубев (мүнөө СССР-эй болон РСФСР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн, Зүүн Сибириин соёлой болон искусствын академиин доцент) амаршалгын үедэ иигэжэ тэмдэглээ:

- «Бурядай залуушуул» гэхэн газетэдэ эхилэн хүдэлһэн зоной саашанхи харгы ехэ ульгам байдаг. Хэд сугтаа ажаллааб гэхэдэ, Исай Калашников, Владимир Корнаков, Наталья Ильина, Андрей Мангадханов, Бата-Мүнхэ Жигжитов болон бусад. Шини бэшэһэн номуудыешни бултыень ород, монгол хэлэнүүдтэ оршуулхаар, бэлигтэй ажалнууд гээшэ.

Урдын журналист, тамирай болон соёлой талаар Буряад Республикын болон Россиин Федерациин соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ Николай Галданов, Бата-Мүнхэ Жигжитовичтэй ажалайн үндэр аша габыа онсо тэмдэглээд, Совет засагай үедэ оршуулгын ехэ ажал хэһэн тухайн хөөрбэ:

- Тэрэ үедэ газетэ хабтагар томо байдаг хэн. Аяар 4 хуудаһаар дүүрэн Совет гүрэнэй, Коммунист партиин пленум, съездын олон тоото тогтоол, хуули заршам бултыень тоб байса оршуулха эгээл харюусалгатай ажал хэн. Үглөөнэй 7 саһаа бэрхэ машинисткын тоншоон доро, Бата-Мүнхын хурса шанга тоб гэмэ хоолой эли то-

доор дууджа байдаг хэн, - гэжэ тэрэ үеын байдал тухай дурсаба.

Урдын журналист шэнги буряад хэлээ ульгам мэдэхэ зон ехэ үсөөн боложо байһан тухай, һонин һайн шанарай уран зохёолнуудай ехэ үсөөн болоһон тухай, буряад хэлэнэй хүгжэлтын болон бусад ханаа зобоомо асуудалнууд энэ хэмжээнэй ендэр дээрһээ дурдагдаа. Түүхын эрдэмэй доктор Ширав Бодиевич Чимитдоржиев Томскын университеттэ ажаллажа байха үедөө эрдэмтэ ажал, шэнжэлэлгэнүүдэ Бата-Мүнхэ Жигжитовичтэй туһаламжаар хэблэжэ байһанаа дурсаба.

- Буряад арадай элинсэгүүдэй үндэһэн соёл, хэлэн, ёһо заншал нэргээхын зорилго табин, ВАРК-ын бии болгогдоходо, эмхидхэлэй ехэ ажал Дашинима Доржиевтай Бата-Мүнхэ Жигжитов ябуулаа. Мүн Бато Баяртуев, Евгений Егоров, Цырендулма Дондогой болон бусад ехэ ажал хэһэн юм.

Ширав Бодиевич буряад арадай мүнөөдэрэй байдал тухай өөрынгөө һанамжхана хубаалдаа. Балайшье хүгжөөгүй, мартагдажа байһан үндэһэн хэлэн тухай, Буряад автономито тойрогуудай үгы хэгдэһэн тухай, яһатан гэжэ хүсэд хүгжөөгүй байдал тухай баһал онсо тэмдэглээ.

Цырегма САМПИЛОВА.

ОРИГАМИ - НОМОЙ ДУГУЙЛАНДА

Буряад Республикын Үндэһэн номой санда үнгэрһэн XVII Номой дугуйлантай үедэ хари гүрэнүүдэй литературын таһагта оригамийн хэһээл-һуралсал болобо.

И.БАНЗАРОВАГАЙ фото

Улаан-Үдэ хотын оригамийн түбэй багшанар, мүн тэдэнэй урилгаар Москваһаа ерэхэн З.М.Чащихина, япон сэнсэй Акира Йосидзавын шаби, олоор сугларһан хүүгэд болон аха зондо ехэ һонирхолтой хэһээл харуулба. Нийслэлэй 28-дахи санаторно-ой модоор эмшлэлгын хургуулин хүүгэд М.М.Гылыкдашиева багшатай, 33-дахи хургуулин шабинар О.П.Гурожанова багшын хүтэлбэри доро оригами хэжэ һураба.

З.М.Чащихина 2000 дүрсэнүүды өөрөө зохёогоо, хэдэн номуудай автор. Оригами бүтээлгын уран дүрээ Буряад ороной зондо дамжуулһандань олон жэлдэ энэ искусство шэн-

жэлэн, хүүгэдые хургадаг И.Ц.Банзарова халуун баярые хүргэнэ хэн.

Т.САМБЯЛОВА.

ЖЭЛЭЙ ЭРХИМ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Ахын аймагай толгойлогшо Баяр Балданов "Бурядай эрхим хүмүүжүүлэгшэ-2012" гэхэн түрүүшын республиканска конкурсын түгэсхэлэй үдэшэдэ Орлик тосхоной Долгорма Добраковада 30000 түхэриг шан барюулаа.

Л.ДОРЖИЕВАГАЙ фото

Хүмүүжүүлэгшэ 21 жэлэй туршада амжалтатай хүдэлжэ, аймаг доороо нилээд суурханхай. Тэрэ математикын кружок хүтэлбэрилжэ, хүүгэдтэ элдэб янзын бодолгонууды, ребус болон орёо таабариныуды бодожо хургадаг. 2009 ондо багашуулын хүмүүжүүлэгшынгээ үүсхэһэн даам нааданай мүрүсөөндэ хабаадаа. Зүгөөр жэлэй үнгэрхэдэ, "хургуулида орохоор бэлэнби" гэхэн уряа доро "Мүнгэн даам" гэхэн аймагай мүрүсөө эмхидхэгдээ хэн.

Хэжэнгын аймагай Дарима Шойропова һарын салингай хэмжээнэй шанда хүртөө. Аймагай һуралсалай управлениин начальник Баир Ширавовай хэлэһээр, үшөө нёдондо хүмүүжүүлэгшэдэй дунда түрүүшын мүрүсөөн эмхидхэгдэһэн юм. Конкурсын илагша 27 жэлэй туршада хүдэлнэ, 6 выпуск хэнхэй. Баргажанай аймагай һуралсалай управлени Анна Евдокимова болон Санжидма Хубракова гэгшэдтэ таба-табан мянган түхэриг барюулаа. Кристина Байковае Ивалгын управлени амаршалаа.

Зүгөөр мүрүсөөнэй Гран-при Улаан-Үдын "Алые паруса" гэхэн хүүгэдэй сэсэрлигэй физическэ һуралсалай хүтэлбэрилэгшэ Елена Воробьевада хүртөө. Тэрэнэй степ-аэробикоор "Раз, два, три - ступенька" гэхэн программа болон "Багашулда степ-аэробико" гэхэн проект тон үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна. Тус сэсэрлигэй хүүгэдшье, хүмүүжүүлэгшэдшье аэробикодо дуратай болонхой. Елена ноябрь һарада Москва хотодо үнгэргэгдэхэ "Эрхим хүмүүжүүлэгшэ" гэхэн бүхэроссийн хэмжээнэй конкурсдо Буряад Республикагайа түлөөлхэ юм.

Тиэхэдэ Ивалгын аймагай Сотниково һууринай хүүгэдэй сэсэрлигы даагшын орлогшо Кристина Байкова, Кабанскын аймагай Каменскын логопед Валентина Шкурат, Улаан-Үдэ хотын хүмүүжүүлэгшэ Софья Литвинцева гэгшэд шангай һууринууды езэлээ.

Конкурсдо хабаадагшадые Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо Цыденжап Батуев халуунаар амаршалжа, депутадуд хүмүүжүүлэгшэдэй салин дээшлүүлгын тула мүнэ һомолоо гэжэ баяртай мэдээсэл дуулгаад, гарай бэлэгүүды барюулаа.

Людмила ОЧИРОВА.

ТНТ

Table with TV program details for TNT channel, including times and program titles like 'УТРЕННЕЕ ШОУ' and 'НОВОСТИ ШОПИНГА'.

ТИВИКОМ

Table with TV program details for Tivikom channel, including times and program titles like '«СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»' and '«ВОЗВРАЩЕНИЕ»'.

СТС

Table with TV program details for STS channel, including times and program titles like '«ВОРОНИНЫ»' and '«МЕСТНОЕ ВРЕМЯ»'.

Table with TV program details for STS channel, including times and program titles like '«ВОРОНИНЫ»' and '«МЕСТНОЕ ВРЕМЯ»'.

НТВ

Table with TV program details for NTV channel, including times and program titles like '«НТВ УТРОМ»' and '«ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»'.

5 КАНАЛ

Table with TV program details for Channel 5, including times and program titles like '«СЕЙЧАС»' and '«ТАЙНАЯ ЖИЗНЬ СЛОНОВ»'.

Четверг, 11

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with TV program details for the First Channel on Thursday, including times and program titles like '«ДОБРОЕ УТРО»' and '«КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»'.

«РОССИЯ 1»

Table with TV program details for Russia 1 on Thursday, including times and program titles like 'УТРО РОССИИ' and '«ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ»'.

Table with TV program details for Tivikom on Thursday, including times and program titles like '«ПРЯМОЙ ЭФИР»' and '«ЛОРД. ПЁС-ПОЛИЦЕЙСКИЙ»'.

КУЛЬТУРА

Table with TV program details for Culture on Thursday, including times and program titles like '«ЕВРОНЬЮС»' and '«НАБЛЮДАТЕЛЬ»'.

Table with TV program details for STS on Thursday, including times and program titles like '«ПЛАНЕТА ШИНА»' and '«РОГА И КОПЫТА»'.

ТИВИКОМ

Table with TV program details for Tivikom on Thursday, including times and program titles like '«СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»' and '«ВОЗВРАЩЕНИЕ»'.

Table with TV program details for STS on Thursday, including times and program titles like '«ПЛАНЕТА ШИНА»' and '«РОГА И КОПЫТА»'.

СТС

Table with TV program details for STS on Thursday, including times and program titles like '«ВОРОНИНЫ»' and '«МЕСТНОЕ ВРЕМЯ»'.

НТВ

Table with TV program details for NTV on Thursday, including times and program titles like '«НТВ УТРОМ»' and '«ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»'.

5 КАНАЛ

Table with TV program details for Channel 5 on Thursday, including times and program titles like '«СЕЙЧАС»' and '«ТАЙНАЯ ЖИЗНЬ СЛОНОВ»'.

Пятница, 12

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with TV program details for the First Channel on Friday, including times and program titles like '«ДОБРОЕ УТРО»' and '«КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»'.

«РОССИЯ 1»

Table with TV program details for Russia 1 on Friday, including times and program titles like 'УТРО РОССИИ' and '«ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ»'.

Table with TV program details for Tivikom on Friday, including times and program titles like '«О САМОМ ГЛАВНОМ»' and '«КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»'.

КУЛЬТУРА

Table with TV program details for Culture on Friday, including times and program titles like '«ЕВРОНЬЮС»' and '«НАБЛЮДАТЕЛЬ»'.

Table with TV program details for STS on Friday, including times and program titles like 'ИГРЫ КЛАССИКОВ' and '«ВЛАДИМИР ГОВОРИЦ В ВЕНЕ»'.

ТНТ

Table with TV program details for TNT on Friday, including times and program titles like '«ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»' and '«ПОГОДА»'.

Table with TV program details for STS on Friday, including times and program titles like '«ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»' and '«БИТВА ЭКСТРАСЕНСОВ»'.

ТИВИКОМ

Table with TV program details for Tivikom on Friday, including times and program titles like '«СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»' and '«ВОЗВРАЩЕНИЕ»'.

СТС

Table with TV program details for STS on Friday, including times and program titles like '«ВОРОНИНЫ»' and '«МЕСТНОЕ ВРЕМЯ»'.

Үнэгэрхэн зүүн жэлэй аршан зүүр

2012 он – Россиин түүхын жэл

Аркадий БАТОМУНКУЕВАЙ проект

Забайкалиин (Верхнеудинскийн) хасаг сэрэгэй 1-дэхи таһагай буряад хасагууд.

Японцууд августын 26-най эртэ үглөөгүүр бомбодолгоёо эхилхэдээ, ехэнхидээ Ляндянь нууриние хараадаа абаа. Тус нууринһаа 4 модоной зайда оршодог Тунсинпуда хакхад үдэрэй туршада байлдаан болоо. Японцууд түрүүн ородуудые түриһэн аад, удангүй гэдэргээ сугариха баатай болоо. Үүрэй сайхада, японцууд бүхы хүсээ Тунсинпу руу шэглүүлээ: тэндэ ородуудай ехэ сэрэг байрланхай гэжэ ханаа ха юм.

Японцуудай довтолжо эхилхэдэ, тэдэниие буряад хасагууд обёо-роод, эрэлхэг баатараар дайралдажа, довтолгыень аяар гурбан часай туршада зогсоожо шадаа. Дайсанай шэнэ хүсэний ерэхэдэл, үхэр буунуудай таһалгаряагүй буудажэ эхилхэдэл, буряад хасагууд сугарья. Тиихэдэнь ород батарейнууд ехэ буудалга эхилжэ, ябаган сэрэг буряад хасагуудтай хүсээ элсүүлэн, һөөргэдэн довтолжо, дайсаниие холо шэдээ юм.

Энэ байлдаанда ородуудай хоёр офицер алдалан унаа, 80-ниинь шархатаа. Тэдэний буудалгын зэбсэгүүд ехэ хайн хадаа, японцуудай 32 зэбсэгийг халгаагаа...

«New York Times», August 28, 1904

Хүндэтэ уншагшад, хэрбээ хоморой фото-зурагуудтай һаа, тэдэнээ редакциямнай эльгээжэ, бүгэдын һонорто дурадхыг гэжэ таанадтаа ханданабди. Айл бүхэнэй хадагалаанда иимэ баялиг олдохол байха. Тэдэнээ ерээдүйнгөө үеынхидтэ дамжуулаял.

Манай хаяг: 670000, Улаан-Үдэ хото, Каландаришвили, 23, каб.26; электрон хаяг: unen@mail.ru Тел.: 21-64-36.

Хоёр гэр бүлэ

Баян буряадай һамган. Эрхүүгэй губерни, №2381/15.

Новосибирскийн гүрэнэй хизаар ороноо шэнжэлгын музейн архивна суглуулбаринаа

Кэролайн Хамфри Ташир нууриной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевтэй сүг хамта. 1967 он.

Кэролайн Хамфри – антрополог. Тэрэ СССР, Монгол, Хитад, Энэдхэг гүрэнүүдтэ үни удаан хүдэлһэн юм. Эрдэмтэн совет үедэ, нүүлээрхи жэлнүүдтэһье олон ондоо үндэһэ яһатанай, тэрэ тоодо буряадуудай ажабайдал, бөө мүргэл шэнжэлээ. Тэрээнһээ гадна Непалда худалдаа наймаанай онсо шэнжэнүүдые, Монголдо оршон тойронхи байгаали болон хүн зоной ажаһуудал, Дотор Монголдо буддын шажанай түүхэ болон мүнөөнэй байдал шэнжэлһэн байна. Мүнөө тэрэ Росси, Монгол, Хитад гүрэнүүдэй эргэлээ хилэ дээрэхи социополитическэ харилсаа холбоонууд тухай эрдэм шэнжэлгын ажал ябуулжа байна.

www.innereasiasearch.org

Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев 1914 ондо Урмын Адаг нууринда түрэнһэн юм. Ажалайнгаа намтар 1952 ондо колхозой тоосоошоноор эхилээд, удаань сомоной зүблэлэй секретаряар, Гүрэнэй банкын таһагай бухгалтерар, аймагай зүблэлэй гүйсэдкомой социальна хангалгын таһагыг дагшаар хүдэлөө.

Жамсо Бальжинимаевич Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан, хүндөөр шархатаһанайнгаа удаа нютагаа бусажа, 1944-1945 онуудта Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой бухгалтерар, харин 1946 онһоо эхилээд, гушан жэлэй туршада түрүүлэгшээр хүдэлөө.

1956 оной март соо Жамсо Бальжинимаевич Социалист Ажалай Герой болоо, СССР-эй Верховно Советэй депутадар хоёр дахин нунгадаһан, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат ябаһан.

http://селобурятии.рф

Хонгоров (зүүн гарһаа) наһанайнгаа нүхэртээ. Бусадынь – Хонгоровые шагнаха, дуулахаяа ерэнэн хүршэнэрынь.

Тайлганай үедэ. Эрхүүгэй губерни.

